

ผลของโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟน ต่อพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ

ชรินทร์ ผ่องมกลกุล พย.ม.

ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ ปร.ด.*

นุจรี ไชยมงคล ปร.ด.

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

โรคปอดอักเสบเป็นโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจที่เป็นสาเหตุการเสียชีวิตในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี การส่งเสริมให้มารดามีพฤติกรรมในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบที่ถูกต้องและเหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดผลก่อนและหลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของ โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟนต่อพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ กลุ่มตัวอย่างคือมารดาของเด็กป่วยโรคปอดอักเสบที่มีอายุ 1 เดือนถึง 5 ปี ที่เข้ารับการรักษาครั้งแรก ในหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรมโรงพยาบาลชลบุรี จำนวน 30 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 ราย เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกันยายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 กลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟน และกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟน แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาคเท่ากับ 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการทดสอบที

ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากการทดลอง มารดากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบสูงกว่ากลุ่มควบคุม และสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.001, p -value < 0.001 ตามดับ) ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟนมีประสิทธิภาพ พยาบาลเด็กสามารถนำโปรแกรมไปใช้กับมารดาที่มีบุตรป่วยด้วยโรคปอดอักเสบ เพื่อช่วยส่งเสริมให้มารดามีความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลบุตรป่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: การส่งเสริมสมรรถนะมารดา, สื่อผ่านสมาร์ตโฟน, พฤติกรรมมารดา, เด็กป่วยโรคปอดอักเสบ

Effect of Maternal Self-Efficacy Enhancement Program Using Media Through Smartphone on Maternal Behavior in Caring for Children with Pneumonia

Charinthorn Phongkamonkull M.N.S.

Yune Pongjaturawit Ph.D.*

Nujjaree Chaimongkol Ph.D.

Faculty of Nursing, Burapha University

ABSTRACT

Pneumonia is a respiratory tract infection, that is the causes of death in children under 5 years. Maternal enhancement mothers for appropriate caring behaviors is important. The quasi-experimental research with pretest-posttest design aimed to examine the effect of maternal self-efficacy enhancement program using media through smartphone on maternal behavior in caring for children with pneumonia. The sample included 30 mothers first admitted children with 1 month - 5 years with pneumonia in the Pediatric Ward, Chonburi Hospital, Chonburi Province. Samples were convenience sampling assigned to the experimental group (n = 15) and the control group (n = 15). Data were collected from September to November 2019. The experimental group received the self-efficacy enhancement program using media through smartphone, and the control group received a routine care. The instruments consisted of the enhancement program using media through smartphone, the general information questionnaire and the maternal behavioral in caring for children with pneumonia questionnaire. The Cronbach's alpha coefficient was 0.85. Data were analyzed by using descriptive statistics independent t-test and paired t-test.

The results revealed that after receiving the self-efficacy enhancement program using media through smartphone, the mean score of maternal behavior in caring for children with pneumonia of experimental group was significantly higher than control group (p -value < 0.001) and higher than before the experiment (p -value < 0.001). The findings identify that maternal self-efficacy enhancement program using media through smartphone is effective. Pediatric nurse should apply the self-efficacy enhancement program using media through smartphone to promote their mothers in caring for children with pneumonia.

Key words: *Maternal self-efficacy enhancement, Media through smartphone,
Behavior caring, Children with pneumonia*

*Corresponding Author: Yune Pongjaturawit

บทนำ

โรคปอดอักเสบในเด็ก (Pneumonia) ทำให้เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีเสียชีวิตเป็นอันดับ 1 ของโรคติดเชื้อมากที่สุด¹ จากสถิติกระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 มียอดผู้ป่วยเด็กโรคปอดอักเสบอายุต่ำกว่า 5 ปี ทั้งหมด 121,410 ราย² สำหรับโรงพยาบาลชลบุรีมีรายงานสถิติเด็กป่วยด้วยโรคปอดอักเสบอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มารับบริการตรวจรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2559-2561 มีจำนวน 706, 831, และ 1,046 รายตามลำดับซึ่งเป็นโรคอันดับ 1 ใน 5 อันดับของโรคที่ทำให้ผู้ป่วยเด็กเข้าพักรักษาในหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม 1 เฉลี่ยเดือนละ 70-85 ราย³

เด็กป่วยอายุต่ำกว่า 5 ปีนี้ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ทั้งหมดไม่สามารถสื่อสารและบอกถึงความต้องการของตนเองให้บุคคลอื่นรับรู้ได้อย่างชัดเจนต้องได้รับการดูแลที่ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง และส่งเสริมการฟื้นหายได้อย่างรวดเร็ว⁴ มารดาเป็นบุคคลสำคัญในการดูแล เนื่องจากเป็นบุคคลที่เด็กมีความใกล้ชิดและไว้วางใจมากที่สุด จึงต้องการความรู้และคำแนะนำในการดูแลเด็กป่วย ดังนั้นการส่งเสริมสมรรถนะแก่มารดาจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้มารดาที่มีความมั่นใจในการดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบให้ดีขึ้น⁵

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มารดาของเด็กป่วยโรคปอดอักเสบยังขาดความรู้และความมั่นใจในการดูแลระบบทางเดินหายใจให้โล่งด้วยการดูดเสมหะหรือน้ำมูกเมื่อเด็กมีน้ำมูก^{6,7} เช่นเดียวกับการศึกษาที่พบว่ามารดาของเด็กป่วยโรคปอดอักเสบยังมีพฤติกรรมการดูแลในการเช็ดตัวลดไข้ไม่ถูกต้อง เนื่องจากขณะเช็ดตัวลดไข้เด็กมีอาการหนาวสั่นมารดาจึงไม่เช็ดตัวลดไข้ เพราะคิดว่าจะทำให้อาการหนาวสั่นจากไข้เพิ่มมากขึ้น มารดาจึงห่มผ้าให้เด็กป่วยขณะมีไข้แทนการเช็ดตัว^{8,9} จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่า มารดาของเด็กป่วยโรคปอดอักเสบยังขาดความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมในการดูแลบุตรที่ป่วย จึงส่งผลต่อพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กป่วยที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นการส่งเสริม

สมรรถนะแก่มารดาจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้มารดาที่มีความมั่นใจในการดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบให้ดีขึ้น

แนวความคิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ Albert Bandura¹⁰ กล่าวถึงการที่บุคคลเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น มาจากบุคคลเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองหรือการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Perceived self-efficacy) เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติพฤติกรรมนั้น การส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ได้แก่ 1) ประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จด้วยตนเอง 2) การสังเกตประสบการณ์จากผู้อื่น 3) การได้รับคำแนะนำการใช้คำพูดชักจูง และ 4) การส่งเสริมสภาวะทางสรีระและอารมณ์ แต่อย่างไรก็ตามสื่อที่ใช้เป็นตัวแบบก็ขึ้นว่ามีความสำคัญ มารดาจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบผ่านสื่อต่างๆ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะของมารดาหรือผู้ดูแลนั้นมีการใช้สื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาพพลิกประกอบคำบรรยาย หนังสือคู่มือ หนังสือนิทาน วิดีทัศน์ แผ่นพับ สื่อให้ความรู้ผ่านคอมพิวเตอร์¹²⁻¹⁴ แต่ในประเทศไทยพบเพียงการศึกษาเดียวที่นำสื่อแอปพลิเคชันผ่านสมาร์ตโฟนมาประกอบการให้ความรู้แก่ผู้ดูแลทารกแรกเกิดที่มีภาวะตัวเหลืองเพื่อส่งเสริมให้ผู้ดูแลมีพฤติกรรมการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม¹⁴

ในโลกปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารเข้ามามีบทบาทในระบบบริการสุขภาพมากขึ้นโดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน เป็นสื่อที่มีความสะดวกต่อการใช้งานทันกับยุคสมัย การพัฒนาฟังก์ชันการทำงานที่หลากหลายในด้านเนื้อหาสามารถให้ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพในลักษณะรูปภาพข้อความ และเสียงที่มีความน่าสนใจมากกว่าการใช้เอกสารให้ความรู้ในรูปแบบของคู่มือ แผ่นพับหรือภาพพลิก ใช้งานได้ง่ายราคาไม่แพง สามารถเข้าถึงได้ผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน¹⁵ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟนต่อพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ โดยประยุกต์ใช้โทรศัพท์แบบสมาร์ตโฟนเป็นสื่อตัวแบบในการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะของมารดา เพื่อให้มารดาที่มีความรู้และความมั่นใจที่ส่งผลให้มารดาที่มีพฤติกรรมการดูแลบุตรป่วยได้

อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟนต่อพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ

สมมติฐาน

1. ภายหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะของมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟน มารดากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลแบบปกติ

2. ภายหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะของมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟน ระยะหลังการทดลองมารดามีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบสูงกว่าก่อนการทดลอง

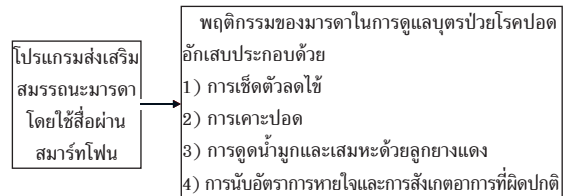
กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Perceived self-efficacy) ของ Albert Bandura¹⁰ ที่กล่าวว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลนั้นเกิดจากบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง หรือการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Perceived self-efficacy) ที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ถ้าหากบุคคลมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนสูง ก็จะมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ตั้งใจฝึกปฏิบัติที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นให้สำเร็จ บุคคลสามารถพัฒนาสมรรถนะแห่งตนโดยอาศัย 4 กลยุทธ์ คือ

1) ประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จด้วยตนเอง (Enactive mastery experiences) โดยจะให้มารดาฝึกปฏิบัติกิจกรรมการดูแลบุตร ได้แก่ การเช็ดตัวลดไข้ การเคาะปอด การดูดน้ำมูกและเสมหะด้วยลูกยางแดง การประเมินอัตราการหายใจ และการสังเกตอาการที่ผิดปกติ 2) การสังเกตประสบการณ์ผู้อื่น (Vicarious experience) โดยให้มารดาสังเกตจากมารดาตัวแบบที่มีประสบการณ์ในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ สาธิตการเช็ดตัวลดไข้ การเคาะปอด การดูดน้ำมูกและเสมหะด้วยลูกยางแดง การนับอัตราการหายใจ และการสังเกตอาการที่ผิดปกติโดยสื่อ

ให้ความรู้ผ่านสมาร์ทโฟน 3) การใช้คำพูดชักจูงหรือชี้แนะด้วยวาจา (Verbal persuasion) โดยให้ความรู้แก่มารดาเป็น

รายบุคคลอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบร่วมกับมารดา และให้กำลังใจ 4) การส่งเสริมภาวะทางสรีระและอารมณ์ (Emotion

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบสองกลุ่มวัดผลก่อน-หลัง (two-group pre-test post-test design) กลุ่มตัวอย่างคือ มารดาที่มีบุตรอายุ 1 เดือนถึง 5 ปี ที่ป่วยด้วยโรคปอดอักเสบครั้งแรกเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม 1 โรงพยาบาลชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดคุณสมบัติของมารดาตามเกณฑ์คัดเข้าดังนี้ 1) มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป 2) เป็นผู้ดูแลหลักและให้การดูแลเด็กป่วยในขณะที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล 3) สามารถอ่านเขียนและพูดภาษาไทยได้ 4) ไม่มีประสบการณ์ในการดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบมาก่อน 5) มีโทรศัพท์สมาร์ทโฟนและสามารถใช้สมาร์ทโฟนได้

เกณฑ์ในการคัดเข้ามีดังนี้

1. เป็นผู้ป่วยรับใหม่วันแรกและได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าป่วยด้วยโรคปอดอักเสบเป็นครั้งแรก

2. ความรุนแรงของโรคอยู่ในระดับไม่รุนแรงคือ ผู้ป่วยเด็กไม่มีไข้สูง (อุณหภูมิร่างกายน้อยกว่า 38.5 องศาเซลเซียส) หายใจเร็วแต่ไม่มีอกบวม ความเข้มข้นของออกซิเจนในเลือด (Oxygen saturation) เท่ากับหรือมากกว่า 92 เปอร์เซ็นต์

3. ไม่มีความพิการแต่กำเนิดและไม่มีโรคร่วมอื่น ๆ เช่น สมองพิการ กลุ่มอาการดาวน์ โรคหัวใจ เป็นต้น

เกณฑ์ในการคัดออกมีดังนี้

1. ระหว่างการทดลองกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมได้อย่างต่อเนื่อง

arousal) โดยใช้เพลงที่มีจังหวะและทำนองที่ผ่อนคลาย
ให้มารดาเด็กป่วยโรคปอดอักเสบได้ฟังจากสื่อให้ความรู้
ผ่านสมาร์ตโฟนขณะสร้างสัมพันธ์ภาพ ดังภาพที่ 1

2. ในระหว่างทำการทดลองเด็กมีอาการวิกฤต
ต้องใส่ท่อช่วยหายใจ (Endotracheal tube) และเครื่อง
High-flow nasal cannula

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ มารดาของเด็กป่วย
โรคปอดอักเสบที่มีอายุ 1 เดือนถึง 5 ปี เข้ารับการรักษา
ในโรงพยาบาลหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม 1 โรงพยาบาล
ชลบุรี แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน
ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากงานวิจัยที่
ใกล้เคียงของพัชรินทร์ น้อยยามาศย์¹⁶ พบว่า ค่าเฉลี่ย
คะแนนพฤติกรรมดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบใน
กลุ่มทดลองเท่ากับ 75.83 (SD = 6.42) และกลุ่ม
ควบคุมเท่ากับ 67.04 (SD = 7.38) นำตัวเลขดังกล่าว
มาแทนค่าเพื่อหาอิทธิพลของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$\text{จากสูตร } d = \frac{m_A - m_B}{\sigma}$$

$$\text{และ } \sigma = \frac{SD_A + SD_B}{2}$$

นำค่าอิทธิพลที่ได้มาเปิดตาราง โดยกำหนดค่า
ระดับนัยสำคัญ 0.05 อำนาจทดสอบที่ 0.80 ขนาด
อิทธิพลเท่ากับ 1.27 จากการเปิดตารางของ Jacob Cohen¹⁷
ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 12 ราย รวมทั้งหมด 24 ราย
และเพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างในระหว่าง
การทดลอง ซึ่งโดยทั่วไปจะมีการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง
ระหว่างการทดลองประมาณร้อยละ 20¹⁸ ผู้วิจัยจึงเพิ่ม
กลุ่มตัวอย่างมากกว่าที่คำนวณได้กลุ่มละ 3 ราย คัดเลือก
กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยจัดเข้ากลุ่มควบคุม
จำนวน 15 ราย และจัดเข้ากลุ่มทดลองจำนวน 15 ราย
รวมทั้งหมด 30 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มควบคุม
ก่อนจนครบจำนวน 15 ราย เมื่อได้กลุ่มควบคุมครบตาม
ที่กำหนด จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มทดลอง
ต่อจนครบจำนวน 15 ราย ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการ
ปนเปื้อนระหว่างกลุ่ม (Contamination of treatment)

เครื่องมือที่ใช้ในศึกษา

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อ
ผ่านสมาร์ตโฟน โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นกิจกรรมการให้
ความรู้ในการดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบอย่างมี
แบบแผนตามกลยุทธ์การส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน
(Perceived self-efficacy) ของ Albert Bandura¹⁰ ดังนี้

1) ประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จด้วยตนเอง (Enactive
mastery experiences) โดยจะให้มารดาฝึกปฏิบัติกิจกรรม
การดูแลบุตร ได้แก่ การเช็ดตัวลดไข้ การเคาะปอด การ
ดูดน้ำมูกและเสมหะด้วยลูกยางแดง การประเมินอัตราการ
หายใจ และการสังเกตอาการที่ผิดปกติ 2) การสังเกต
ประสบการณ์ผู้อื่น (Vicarious experience) โดยให้มารดา
สังเกตจากมารดาที่มีประสบการณ์ในการดูแลบุตรป่วย
โรคปอดอักเสบสาธิตการดูแลเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ การ
เคาะปอด การดูดน้ำมูกและเสมหะด้วยลูกยางแดง การ
ประเมินอัตราการหายใจ และการสังเกตอาการที่ผิดปกติ
โดยสื่อให้ความรู้บนสมาร์ตโฟน 3) การใช้คำพูดชักจูง
หรือชี้แนะด้วยวาจา (Verbal persuasion) โดยให้ความรู้
แก่มารดาเป็นรายบุคคล อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาในการ
ปฏิบัติกิจกรรมการดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบร่วมกับ
มารดา 4) การส่งเสริมภาวะทางสรีระและอารมณ์ (Emotion
arousal) ใช้เพลงที่มีจังหวะและทำนองที่ผ่อนคลายให้
มารดาเด็กป่วยโรคปอดอักเสบได้ฟังจากสื่อให้ความรู้
ผ่านสมาร์ตโฟนพร้อมกับสร้างสัมพันธ์ภาพ

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของมารดา
2) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กป่วย 3) แบบสอบถาม
พฤติกรรมในการดูแลเด็กโรคปอดอักเสบ นำมาจาก
แบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กโรค
ปอดอักเสบของพัฒนพร ตรีสุนัย และประนอม รอดคำดี⁵
ซึ่งมีพฤติกรรมในการดูแลเด็ก 4 ด้าน ดังนี้ 1) การประเมิน
การหายใจและอาการผิดปกติ 2) การดูแลเมื่อเด็กมีไข้
3) การเคาะปอด 4) การดูดเสมหะหรือน้ำมูกด้วยลูกยางแดง
โดยมีจำนวนคำถามทั้งหมด 20 ข้อ มีตัวเลือกเป็นมาตรา
ประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ 1-4 (ไม่เคย
ทำเลย - ทำเป็นประจำ) แปลผลแบบค่าคะแนนต่อเนื่อง

คะแนนยังสูงแสดงว่ามารดามีพฤติกรรมการดูแลบุตรสูง การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดา โดยใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟน ประกอบด้วยแผนการสอนเรื่อง “การดูแลเด็กโรคปอดอักเสบ” ไปตรวจสอบความตรงต่อเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนการจัดลำดับเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลสาขาวิชาการพยาบาลเด็กจำนวน 2 ท่าน และพยาบาลเชี่ยวชาญด้านการพยาบาลเด็กจำนวน 1 ท่าน หลังจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสร้างคิวอาร์โค้ด (QR Code) สำหรับแบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบ ผู้วิจัยนำมาจากพัฒนาพร ตรีสุนย์ และประนอม รอดคำดี⁵ โดยไม่ได้มีการปรับปรุงหรือตัดแปลงเนื้อหา และแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาได้ค่า CVI เท่ากับ 0.88 และ ไม่มีการหาค่า OIC

การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบไปทดลองใช้ (Try out) กับมารดาเด็กโรคปอดอักเสบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม 1 โรงพยาบาลชลบุรี จำนวน 15 ราย ซึ่งไม่ใช่มารดาในกลุ่มตัวอย่างจริง หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficiency) ได้เท่ากับ 0.85

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รหัสจริยธรรม 04-07-2562 และโรงพยาบาลชลบุรี 84/62/N/q กลุ่มตัวอย่าง ตกลงยินดีเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ โดยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบถึงการมีสิทธิ์ตัดสินใจในการเข้าร่วมหรือการปฏิเสธ การถอนตัวจากการเข้าร่วม การวิจัยครั้งนี้ได้ตลอดเวลาโดยไม่ส่งผลต่อการรักษา

พยาบาลแต่อย่างใด หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในใบยินยอม ในการรวบรวมข้อมูล และจะเก็บเป็นความลับ ไม่มีการระบุชื่อหรือรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง มีการนำเสนอข้อมูลทางวิชาการเป็นภาพรวม หลังจากงานวิจัยได้เผยแพร่และตีพิมพ์แล้ว เอกสารในการเก็บข้อมูลจะถูกทำลาย

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเด็กที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ กลุ่มทดลอง 15 ราย กลุ่มควบคุม 15 ราย โดยเก็บข้อมูลในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังภาพที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย แจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. คะแนนพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟนและกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลแบบปกติ ภายหลังการทดลองโดยใช้สถิติ Independent t test ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ดังนี้ 1) การแจกแจงข้อมูลปกติ (Normal distribution) โดยการทดสอบด้วยสถิติ Kolmogorov-Smirnov พบว่ามีค่า $p\text{-value} > 0.05$ และ 2) ข้อมูลทั้งสองกลุ่มมีความแปรปรวนไม่แตกต่างกัน โดยการทดสอบด้วยสถิติ Levene's test พบว่ามีค่า $p\text{-value} > 0.05$

4. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบภายในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ตโฟน ก่อนการทดลองและภายหลังการทดลองโดยใช้สถิติ Paired t-test ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระ

เฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 11,700 บาท (SD = 3609.51) กลุ่มควบคุม มารดามีอายุเฉลี่ย 29.10 ปี (SD = 2.45) ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 66.70 มีสถานภาพสมรสร้อยละ 80.00 ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 46.70 รองลงมาคือค้าขายร้อยละ 40.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 11,933 บาท (SD = 3011.09)

เปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของมารดาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value > 0.05) ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ (ใช้สถิติการทดสอบของ

Fisher's exact test) รวมทั้งอายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ใช้การทดสอบด้วยสถิติ Independent t-test) ดังตารางที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของเด็กป่วย

กลุ่มทดลอง เด็กป่วยมีอายุเฉลี่ย 16.80 เดือน (SD = 6.91) มีน้ำหนักเฉลี่ย 11.60 กิโลกรัม (SD = 2.08) ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 73.30 และเพศหญิงร้อยละ 26.70 เป็นบุตรลำดับที่ 1 ร้อยละ 73.30 และลำดับที่ 2 ร้อยละ 26.70

กลุ่มควบคุม เด็กป่วยมีอายุเฉลี่ย 16.81 เดือน (SD = 6.01) มีน้ำหนักเฉลี่ย 11.40 กิโลกรัม (SD = 2.18) ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 66.70 และเพศหญิงร้อยละ

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง (n = 15)		กลุ่มควบคุม (n = 15)		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
มารดา					
อายุ (ปี)		(\bar{X} = 29.28, SD = 2.53, range = 24-33)		(\bar{X} = 29.10, SD = 2.45, range = 25-35)	0.84 ^a
ระดับการศึกษา					1.00 ^b
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	1	6.70	2	13.30	
อนุปริญญา/ ปวส.	11	73.30	10	66.70	
ปริญญาตรี	3	20.00	3	20.00	
สถานภาพสมรส					0.66 ^b
คู่	11	73.30	12	80.00	
หย่า/แยก	4	26.70	3	20.00	
อาชีพ					1.00 ^b
รับจ้าง	6	40.00	7	46.70	
ค้าขาย	6	40.00	6	40.00	
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3	20.00	2	13.00	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)					0.85 ^a
		(\bar{X} = 11,700, SD = 3,609.51, range = 8,000-20,000)		(\bar{X} = 11,933, SD = 3011.09, range = 9,000-20,000)	
เด็กป่วย					
อายุ (เดือน)		(\bar{X} = 16.80, SD = 6.91, range = 7-31)		(\bar{X} = 16.87, SD = 6.01, range = 7-27)	0.98 ^a
น้ำหนัก (กิโลกรัม)		(\bar{X} = 11.60, SD = 2.08, range = 8-16)		(\bar{X} = 11.40, SD = 2.18, range = 7-15)	0.79 ^a
เพศ					1.00 ^b
ชาย	11	73.30	10	66.70	
หญิง	4	26.70	5	33.30	
ลำดับที่ของบุตร					1.00 ^b
หนึ่ง	11	73.30	10	66.70	
สอง	4	26.70	5	33.30	

หมายเหตุ: ^a ใช้สถิติ Independent t-test และ ^b ใช้สถิติ Fisher's Exact test

33.30 เป็นบุตรลำดับที่ 1 ร้อยละ 66.70 และลำดับที่ 2 ร้อยละ 33.30
เปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของเด็กป่วยระหว่าง
เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบระหว่างกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมก่อนการทดลองโดยใช้สถิติ Independent t-test

กลุ่ม	n	ก่อนการทดลอง		p-value
		\bar{X}	SD	
กลุ่มทดลอง	15	54.60	7.37	0.95
กลุ่มควบคุม	15	54.73	5.49	

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม
ของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบโดยรวม
และรายด้านในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลัง
การทดลอง

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมโดยรวมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบโดยรวม
และรายด้านในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลองโดยใช้สถิติ Independent t-test พบว่าคะแนน
พฤติกรรมรายด้านของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอด
อักเสบของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ (p -value < 0.001) และคะแนนเฉลี่ย
พฤติกรรมรายด้านของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอด
อักเสบของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ (p -value < 0.05) ดังตารางที่ 3

คะแนนพฤติกรรมภายหลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง (n = 15)		กลุ่มควบคุม (n = 15)		p-value
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
พฤติกรรมโดยรวมของทุกด้าน	72.00	3.54	58.66	11.10	<0.001
รายด้าน					
การดูแลเช็ดตัวลดไข้	19.53	0.63	17.60	2.19	0.003
การเคาะปอด	19.53	1.80	15.26	4.00	0.001
การดูดเสมหะและน้ำมูกด้วยลูกยางแดง	14.73	1.03	11.06	3.12	<0.001
การประเมินอัตราการหายใจและ	18.20	1.20	14.73	4.04	0.004
การสังเกตอาการผิดปกติ					

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม
มารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบโดยรวม
ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและ
ภายหลังการทดลอง

จากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Paired t-test พบว่า
กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของมารดาในการ
ดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ ภายหลังการทดลองสูงกว่า
ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่ม
ควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของมารดาในการดูแล
บุตรป่วยโรคปอดอักเสบไม่แตกต่างกันทั้งก่อนและหลัง
การทดลอง (p -value > 0.05) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและภายหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ Paired t-test

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง ค่าเฉลี่ย (SD)	หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value
กลุ่มทดลอง	54.60 (7.37)	72 (3.54)	<0.001
กลุ่มควบคุม	54.73 (5.49)	58.66 (11.10)	0.054

อภิปรายผล

ภายหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟน มารดากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบดีกว่ามารดากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลแบบปกติ สามารถอภิปรายได้ว่า โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟนในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบที่พัฒนาตามแนวความคิดรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Perceived self-efficacy) ของ Albert Bandura¹⁰ ซึ่งเป็นแนวทางดำเนินการอย่างมีแบบแผนในการจัดกิจกรรมประกอบด้วยการส่งเสริมสภาวะทางสรีระและอารมณ์ เป็นการเตรียมความพร้อมของมารดาให้มีสภาพร่างกายและอารมณ์อยู่ในสภาวะที่ผ่อนคลายไม่วิตกกังวลหรือตึงเครียด โดยการสร้างสัมพันธภาพให้มารดาขับฟังเพลงที่มีจังหวะทำนองที่ผ่อนคลายก่อนเริ่มกิจกรรม รวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องให้อ่านวยต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้มารดาเกิดการตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น การใช้คำพูดชักจูงด้วยการให้ความรู้แก่มารดาเป็นรายบุคคลโดยสื่อให้ความรู้ผ่านสมาร์ทโฟน เมื่อมารดามีข้อสงสัยสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้วิจัย มีการสแกนคิวอาร์โค้ด (QR Code) ผ่านสมาร์ทโฟนเพื่อให้มารดาได้ทบทวนเนื้อหาเพิ่มความเข้าใจได้ตลอดเวลาตามที่มารดาต้องการ นอกจากนี้การให้เห็นตัวแบบจากมารดาผู้มีประสบการณ์ตรงในการดูแลบุตรป่วยโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟน ทำให้มารดาเกิดความรู้สึกมั่นใจว่าตนสามารถกระทำพฤติกรรมนั้นได้เช่นเดียวกับตัวแบบ และการให้มารดาผู้มีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลเด็กป่วยโรคปอดอักเสบ ได้แก่ การเช็ดตัวลดไข้ การเคาะปอด การดูดน้ำมูกและเสมหะ

ด้วยลูกยางแดง การนับอัตราการหายใจ และการสังเกตอาการที่ผิดปกติ การมีประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จด้วยตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดความมั่นใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ส่งผลให้มารดาเกิดการปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม ดังการศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะผู้ดูแลในเด็กป่วยกลุ่มโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจ พบว่าผู้ดูแลกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนมีพฤติกรรมการดูแลเด็กโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลแบบปกติ ($p\text{-value} < 0.05$)^{8,11,13} เช่นเดียวกับการศึกษาของศวีร์ กิรติภควัด¹² พบว่ามารดาที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนมีพฤติกรรมดูแลในการป้องกันการกลับเป็นซ้ำโรคปอดอักเสบสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลแบบปกติ ($p\text{-value} < 0.05$)

นอกจากนี้การนำโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนมาใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมสมรรถนะของมารดานั้นยังทำให้มารดาของเด็กป่วยสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพในลักษณะรูปภาพข้อความและเสียงที่มีความน่าสนใจมากกว่าการใช้เอกสารให้ความรู้ในรูปแบบของคู่มือแผนพับภาพพลิก เพราะใช้งานได้ง่าย ใช้งานได้ทุกที่ตลอดเวลา ราคาไม่แพง และสามารถทบทวนเนื้อหาได้ตามต้องการผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟน¹⁵

ภายหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟน มารดามีพฤติกรรมในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ว่าโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟนนี้มีผลต่อพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ เนื่องจาก

สถิติ Independent t-test) ดังตารางที่ 1

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบโดยรวมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง
ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าก่อนการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบไม่แตกต่างกัน ($p\text{-value} > 0.05$) ดังตารางที่ 2

โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟนพัฒนามาจากแนวคิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ Albert Bandura¹⁰ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการตัดสินใจของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง เพื่อกระทำพฤติกรรมเฉพาะเจาะจงบางอย่างให้ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ ถ้ากระทำแล้วได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะทำให้บุคคลมีความมั่นใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้นร่วมกับ การนำสมาร์ทโฟนมาใช้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะของมารดา จึงทำให้ภายหลังที่มารดาได้รับโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟน มีความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลบุตรมากขึ้นกว่าก่อนได้รับโปรแกรม

จะเห็นได้ว่าโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟนทำให้มารดาที่มีความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบส่งผลให้มีพฤติกรรมดูแลที่ถูกต้อง เหมาะสม เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมในโปรแกรมของทุกวันจะมีกิจกรรมส่งเสริมสภาวะทางสรีระและอารมณ์ ทำให้มารดาเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น การให้เห็นตัวแบบจากมารดาผู้มีประสบการณ์ตรงในการดูแลบุตรป่วยโดยสื่อให้ความรู้ผ่านสมาร์ทโฟน ทำให้มารดาเกิดความรู้สึกมั่นใจว่าตนสามารถกระทำพฤติกรรมนั้นได้เช่นเดียวกับตัวแบบร่วมกับการนำสมาร์ทโฟนมาใช้เป็นสื่อประกอบการให้ความรู้ ทำให้มารดาสามารถทบทวนเนื้อหาซ้ำ ๆ ได้ตามต้องการ เป็นสื่อที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย นอกจากนี้สิ่งสำคัญคือ การให้มารดามีประสบการณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลบุตรยิ่งทำให้มารดาที่มีความมั่นใจมากขึ้น พร้อมทั้งมีการอธิบายเมื่อมารดามีข้อสงสัยหลังฝึกปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง

ข้อจำกัดในการศึกษาพบว่า การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดลองและเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง อาจส่งผลให้

เกิดความลำเอียงในการวัดผลลัพธ์ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีผู้ช่วยวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อป้องกันโอกาสเกิดความลำเอียงในการวิจัย

ข้อควรระวังและยกเว้นสำหรับผู้ที่จะทำการศึกษาในลักษณะเดียวกันไม่ควรเน้นให้มีการสอนเรื่องการเคาะปอดเนื่องจากกิจกรรมการดูแลด้านนี้อาจยากเกินไปสำหรับมารดา อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมการดูแลของบุคลากรด้านสุขภาพที่ต้องอาศัยความรู้ ทักษะ และความชำนาญในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการการศึกษาไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติกรรพยาบาล พยาบาลเด็กสามารถนำสื่อให้ความรู้ผ่านสมาร์ทโฟน (QR Code) ไปใช้กับมารดาที่มีบุตรป่วยด้วยโรคปอดอักเสบ เพื่อช่วยส่งเสริมให้มารดาที่มีความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลบุตรป่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ด้านการศึกษาพยาบาล คณาจารย์สถาบันการศึกษาสามารถนำโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะมารดาโดยใช้สื่อผ่านสมาร์ทโฟน ไปใช้เป็นแนวทางประกอบในการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมมารดาหรือผู้ดูแลมีพฤติกรรมในการดูแลเด็กโรคปอดอักเสบที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีการติดตามประเมินพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ดังนั้นเพื่อประเมินผลความคงอยู่ของพฤติกรรมในการดูแลหรือการปฏิบัติกิจกรรมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคปอดอักเสบ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการติดตามผลในระยะเวลา 1 สัปดาห์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงพยาบาลชลบุรี หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในโรงพยาบาลชลบุรีทุกท่านตลอดจนผู้ปกครองและเด็กป่วยในหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลชลบุรีที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บ

รวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. End preventable child deaths from pneumonia and diarrhea by 2025 the integrated global action plan for pneumonia and diarrhea. Geneva: WHO; 2013.
2. Chaiya S. Pneumonia: Situation of Pneumonia in Thailand, 2015. The annual surveillance report for the year 2558; 47(28): 101-03. (in Thai)
3. Medical record and statistics of Chonburi Hospital. Situation of Pneumonia, 2017. The annual surveillance report for the year 2017; 42(1): 11-2. (in Thai)
4. Wilson D. The child with respiratory dysfunction. In: Hockenberry MJ, Wilson D, Editors. Essentials pediatric nursing. St. Louis: Mosby; 2009.
5. Treesoon P, Rodcumdee B. The effects of maternal coaching program on caring behaviors for toddler with Pneumonia. Journal of Nursing and Health Care 2017; 35(1): 55-63. (in Thai)
6. Nuchsai T, Uthis P. The needs of parents of hospitalized children with acute respiratory tract infection in Nangrong Hospital, Buriram Province. Mahasarakham Hospital Journal 2016; 13(2): 24-35. (in Thai)
7. Lerdngammongkolkul S, Wichiencharoen K, Nookong A. The effect of a supportive-educative nursing program on maternal behavior in care for children with acute respiratory infection. J Nurs Sci 2011; 29(3): 54-60. (in Thai)
8. Piengjia C. Effect of perceived self-efficacy enhancement program on caring behaviors among caregivers of children with acute respiratory infection [dissertation]. Chonburi: Burapha University; 2017. (in Thai)
9. Balyore A, Lertsuphotvanit S, Sareebutara W. The knowledge and behavior on prevention of acute respiratory infection (ARIs) in children. Journal of Health Science 2007; 16(4): 597-605. (in Thai)
10. Bandura A. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavior change. Psychological Review 1977; 84(2): 191-215. doi: 10.1037/0033-295X.84.2.191.
11. Nammong J, Chivanon N, Wacharasin C. The effect of perceived self-efficacy promotion program on mother's caring behavior for toddler with acute lower respiratory infection. The Journal of Faculty of Nursing Burapha University 2019; 27(3): 43-53. (in Thai)
12. Keeratiphakhawat Y, Rodcumdee P. The effectiveness of using perceived self-efficacy in a program promoting maternal care to prevent recurrent pneumonia in toddlers. Journal of Nursing Science, Chulalongkorn University 2010; 22(1-3): 83-93. (in Thai)
13. Rattanawong, A. The effect of perceived self-efficacy and social support promoting program on child caring behavior of mothers with acute respiratory infection children [dissertation]. Bangkok: Chulalongkorn University; 2008. (in Thai)
14. Paprom W. Effects of the supportive program and application towards care behavior of caregivers of newborns with neonatal hyperbilirubinemia undergoing phototherapy. Songklanagarind Journal of Nursing 2561; 38(3): 167-78. (in Thai)
15. Dayer L, Heldenbrands S, Anderson P, Gubbins P, Martin B. Smartphone medication adherence apps: Potential benefits to patients and providers. JAPhA 2013 Mar-Apr; 53(2): 172. doi: 10.1331/JAPhA.2013.12202.
16. Noiarmart P. The effect of educative-supportive nursing system on parents' care behaviors for